

**VERSLAG
REGIONALE VERGADERING
NEDERLANDSTALIGE REGIO**

**Abdij O.L.Vr. van Nazareth
Brecht – België
27-29 januari 1998**

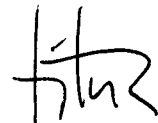
FOUTJE
IN VERSLAG VAN DE
REGIONALE VERGADERING
(P.6,7,12,34,35,38)
TE BRECHT
27-29 JANUARI 1998

“CELLELIER”

MOET NATUURLIJK ZIJN:

“CELLERIER”

HARTELIJKE GROETEN
EN ALLE GOEDS OP WEG NAAR PASEN!

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'f. t. r.' or similar, located at the bottom right of the page.

Lijst van deelnemers
aan de regionale vergadering
van de Nederlandstalige Regio
in de Abdij O.L.Vr. van Nazareth
te Brecht – België
van 27 t/m 29 januari 1998

Oversten (alfabetisch)	Abdij (plaats)	Afgevaardigden
D. Amandus	Tegelen	-
D. Chris	Pey-Echt	P. Malachias
D. Ivo	Westmalle	P. Renaat
D. Jeroen	Zundert	P. Gilbert
D. Korneel (voorzitter)	Berkel-Enschot (Tilburg)	P. Bernardus
D. Manu	Westvleteren	P. Renaat
D. Marc	Hamont-Achel	-
D. Romero	Diepenveen	Br. Jelke
M. Benedict	Berkel-Enschot	Zr. Mirjam
M. Kirsten	Brecht	Zr. Beatrijs
M. Trees	Bocholt	-
D. Bernardo	Vader Generaal	
D. Bruno	Lid van de Permanente Raad te Rome	
M. Michaël	Lid van de Permanente Raad te Rome	
<u>Afwezig</u>	Hamont-Achel	Br. Titus
<u>Genodigde:</u>		
M. Gabriele	Maria Frieden (Duitsland)	
<u>Gast:</u>		
D. Franziskus	Mariawald (Duitsland)	
<u>Secretaris:</u>		
Br. Titus	Diepenveen	
<u>Verder waren aanwezig:</u>		
Br. André (secretaris op het generalaat), als tolk van V. Generaal.		
D. Augustine (secretaris van V. Generaal).		

Opening van de vergadering

De voorzitter van de vergadering - D. Korneel Vermeiren van Abdij Koningshoeven te Berkel-Enschot – heet iedereen van harte welkom. Met name V. Generaal wordt van harte welkom geheten. De reden van zijn aanwezigheid was als volgt: deze regionale vergadering sloot goed aan op die van Spanje waar V. Generaal net vandaan kwam. V. Generaal was van plan om aan onze vergadering tot woensdagmiddag/avond de 28^e deel te nemen en aansluitend de regionale vergadering van ‘de Eilanden’ (= Ierland en Engeland) te bezoeken.

Hierna werd de dagorde opgesteld: er is ‘s morgens een vergadertijd van 9.45 uur tot uiterlijk 12.00 uur en ‘s middags van 14.30 tot uiterlijk 17.15 uur. Ook ditmaal is er een informeel en gezellig samenzijn met de gemeenschap gepland, namelijk op woensdagavond, tussen de Vespers en de Completen. Met het middageten van donderdag de 29^e zal (blijkt donderdagmorgen de 29^e) de regionale vergadering afgesloten worden.

Het verslag van de vorige vergadering (28-30 januari 1997 te Westmalle/België) wordt, op enkele kleine puntjes na goedgekeurd (zie evt. de voetnoot wat betreft de verbeteringen ¹).

Ook tijdens deze regionale vergadering zorgde een coördinatie-commissie voor een goed verloop van de vergadering. Zij bestond uit M. Benedict (Abdij Koningsoord), D. Bruno (generalaat Rome) en P. Bernardus (Abdij Koningshoeven). Deze coördinatie-commissie draagt samen met de voorzitter zorg voor de planning en de voortgang van de vergadering, het formuleren van eventuele stemmingen en het voorzitten/leiden van de verschillende vergaderingen.

---

¹ Opmerkingen n.a.v. het verslag van de regionale vergadering te Westmalle van 28-30 januari 1997:

p.7: N.a.v. de Bernardusvertaling: “De vertaling is ook betaald”, moet zijn: “De vertaling is nog niet betaald.” En daarna: “De vertaling circuleert reeds en wordt gebruikt in diverse groepjes.”, moet zijn: “De vertaling wordt alleen gebruikt door het ‘Titus Brandsma Instituut’, verder niet.”

p.11: Boven en onder: “(...) de coördinatie-commissie (...)”, moet zijn: “(...) de centrale commissie (...)”

P.12: “(...) de Benedictijnse Regionale Vergadering.”, beter is: “(...) de Oversten-vergadering Westmalle-verband.”

P.14: ad. a. “Uitkomst: Men kiest er unaniem voor dat de afgevaardigden meestemmen.”, moet zijn: “De monniken kiezen er unaniem voor dat de afgevaardigden meestemmen.” En ad. b.: “De monialen kiezen er unaniem voor om mee te stemmen.”, moet zijn: “De monialen kiezen er unaniem voor om mee te stemmen.” En daaronder: “Men kiest unaniem voor de vereiste absolute meerderheid.”, moet zijn: “Men kiest, op één stem na, unaniem voor de vereiste absolute meerderheid.”

HET ONTWERP-STATUUT VOOR HET BEHEER VAN DE TIJDELIJKE GOEDEREN

Inleiding door D. Amandus (Tegelen/abdij O.L.Vr. Onbevlekt Ontvangen):

In de regionale vergadering te Diepenveen van april 1996 hebben we gesproken over hetzelfde thema. Al lagen er destijds andere teksten ten grondslag: aanvragen om uitleg over een behulpzame handleiding en een tekst die ter stemming werd aangeboden. Dit onderwerp werd mij toen ook toegewezen of deed ik zelf een toewijzing. Ik had heel wat kritische opmerkingen en zoveel invalshoeken vond ik aan dit thema. De vergadering stemde toen over drie zaken. Ik wil ze nu nog prijzen om haar soberheid.

De thematiek is te gecompliceerd en te weinig bestudeerd om tot een beslissing te komen en werd gelukkig op het Generaal Kapittel teruggehouden. Nu ligt er een tekst ter goedkeuring. Mijn invalshoeken en mijn kritiek zijn alleen maar toegenomen.

Onze Regio vroeg niet alleen de terughouding van dit punt, maar ook twee andere zaken. (1) Een inventarisatie van de in de laatste tijd voorgekomen moeilijkheden en (2) dat eerst een stuk over tijdelijk beheer zou verschijnen en dat er na de bestudering van dat stuk een eventuele aanpassing van Constitutie 43 en 44 ter sprake zou komen. Er ligt nu ter beoordeling een statuut voor tijdelijk beheer. Wat is de aard van dit stuk? Daarmee wil men de zaak afhandelen, er is geen ingaan op kwesties, geen verantwoording, geen vergelijking met oude en nieuwe teksten. Wat die (bovengenoemde) inventarisatie betreft: niet alle stukken daarover hoefden op tafel te komen, maar wél dat de aard van de moeilijkheid geanalyseerd wordt. Ook algemene opmerkingen over de aard van dit stuk: is het een juridisch stuk of een handleiding voor beginnende bestuurders, met formuleringen waar het niet zo precies op aan komt of is het een combinatie van deze mogelijkheden?

Als een klooster een producerend bedrijf heeft, dat bijdragen moet aan het levensonderhoud van de kloosterlingen, dan moet het product zeker niet onder de productiekosten aangeboden worden en verkocht. Daarvoor heeft men een manager nodig. Een met verlies draaiend bedrijf, hoewel met een eigen product, is het gevolg van een falend management. Er kunnen dus moeilijkheden ontstaan vanwege negatieve resultaten in een bedrijf. Er kunnen echter ook moeilijkheden ontstaan wanneer de bedrijven goed gaan, maar de overste de winst uitgeeft voor verfraaiingen van het klooster die niet onder restauratie vallen. Een ander fictief of reëel voorbeeld: een overste die geld reserveert, winst of giften, voor een bepaald doel, b.v. ter completering van het klooster of voor sociale bedrijfsondernemingen.

Een andere mogelijke inventarisering:

- Er moet antwoord gegeven worden op de industrialisering, op de uitdaging ervan. De industrialisering brengt, o.a., een verschuiving van de belangrijkheid van de bezitter naar die van de manager met zich mee. Men spreekt tegenwoordig eigenlijk minder van ‘landbouw-cultuur’ dan van ‘landbouw-business’.
- Er moet antwoord gegeven worden op de toenemende bureaucratie, de toenemende bedrijfsregulering en fiscale administratie.
- De moeilijkheden van het tegelijk vallen onder het kerkelijk recht, als onder het burgerlijk recht; het respecteren van zowel het een als het ander.

In bovengenoemde inventariseringen van moeilijkheden kan men het tekort aan communicatie, het niet inschakelen van de gemeenschap toch niet als hoofdoorzaak en het opheffen van dit tekort niet als redmiddel ‘*panacee*’² beschouwen. Positief resultaat zal men niet kunnen verwachten door het brengen van management-moeilijkheden voor de gemeenschap. Daarmee wil ik zeggen dat als er gevallen zijn in het verleden die zonder gemeenschapsbeslissing werden behandeld, er toch geen reden is om overhaast de wetgeving te veranderen. Overigens als zonder raadpleging werd gehandeld, en soms was het de abt, soms een econoom die door de abt niet in toom kon worden gehouden, was dat zeker niet altijd ingaande tegen de gedachte van een gemeenschap. Op de eerste plaats juridisch gezien: was het toegestaan door de constituties, was het een interpretatie, een aanvechtbare eventueel. En dan komen we waarschijnlijk bij de vragen: wat is ‘*patrimonium*’, wat is ‘*gewoon en buitengewoon beheer*’ en misschien zitten we ook midden in een economische ‘*probalisten*’³ en ‘*rigouristenstrijd*’⁴. En hier past goed de aanvraag voor een authentieke interpretatie. En daarop geeft het statuut *geen* antwoord.

Misschien kan er in een of ander geval van inventarisatie gesproken worden van een duidelijke overtreding, dan had daarop antwoord gegeven kunnen worden. En dan kom ik weer terug op de aard van dit stuk. Geeft het antwoord op de oorspronkelijke vragen van enkele regio’s? Voor mij is het duidelijk dat dit stuk niet eenvoudig *naást* de bestaande constituties als wetgevend geplaatst kan worden. En wel wegens zijn onduidelijk karakter wanneer het *expliciterend* is en wanneer *veranderend*. Wegens zijn gebrek aan precisie *welke* punten van de officiële constituties worden veranderd en, wat ons toch mag interesseren, *waaróm* ze worden veranderd. Dan heeft men houvast voor een standpunt.

In hoofdstuk 3 van de Regel van Benedictus “*Over het betrekken van de broeders in het beraad*”, staat de korte en kernachtige tekst (vers 1): “*Telkens als er in het klooster iets belangrijks gebeuren moet, roept de abt de gehele gemeente bijeen en zegt dan waarover het gaat*”. Ik mis dit in dit stuk, er is te weinig informatie.

---

² ‘*panacee*’: (denkbeeldig algemeen) geneesmiddel tegen alle kwalen; wondermiddel.

³ ‘*probabilisme*’: leer volgens welke er geen zekerheid van kennen, maar enkel waarschijnlijkheid bestaat.

⁴ van ‘*rigourcus*’: zeer streng, onverbiddelijk, voorschriften of regels zeer stipt volgend.

Wat betreft de onderdelen van dit statuut:

De cellelier:

In het statuut wordt aan de cellelier nogal wat bevoegdheid toegekend. Al het financiële wordt hem toegewezen. De *commissio iuris* wijst er al op dat er een scheiding moet zijn tussen de kassier en de boekhouder. De realiteit is nog veel meer divers: men kan een cellelier hebben voor de huiselijke inkopen en een cellelier voor onderhoud en bedrijvigheden en een directeur voor een industrieel onderdeel. Deze celleliers zullen over het algemeen ook niet het beheer hebben over de geldstromen en de effectenportefeuille. Daarnaast heeft men, wegens de complexiteit van het arbeidsrecht en de fiscale aspecten, vaak ook nog de hulp van een externe administrateur.

Welnu, het statuut heeft een 'super-cellelier' voor ogen die boven al deze onderdelen en verantwoordelijkheden staat. Een 'super-cellelier', een economische abt of overste. De H. Benedictus, die zijn reserves had voor een prior, zou misschien ook zijn moeite hebben met zo'n 'super-cellelier', gezien de complexiteit. Bedenken we wel dat we nu spreken over een *juridische* tekst, om een *juridische* bepaling en niet om een vrome wens van een abt of een communiteit. Hier zouden we kunnen denken aan de H. Bernardus en zijn broer Gerardus. Bij zijn dood onderbrak de H. Bernardus zijn preek over het Hooglied om aan zijn verdriet over zijn broer de vrije loop te laten. Gerardus was zijn broer, en tevens zijn cellelier, zijn 'super-cellelier'. Hij stelde De H. Bernardus in staat zich geheel aan de geestelijke leiding over te geven van zijn monniken en aan zijn activiteiten in de geestelijke, politieke en theologische wereld. Onze tekst over de financiën voegt aan zijn verdriet nog een aspect toe. Maar nogmaals: het betreft een wetstekst en geen vrome wens van een abt of een communiteit.

De Generaal:

De constituties zeggen er niet veel over. Het heeft alle zin om over de bevoegdheden van de Generaal wat meer te zeggen, wat meer na te denken. Eventueel er iets aan toe te voegen, er een authentieke interpretatie van te geven. Maar over zo'n stap moet men wel goed nadenken. Waarom vind ik dat ik na de cellelier goed over de Generaal kan spreken? Dat is omwille van het woordje "gewoon", in "gewoon beheer". De Commissie van Recht zegt dat ze het betreurt dat nergens de definitie wordt gegeven van "gewoon beheer" en van "buitengewoon beheer", en daar sluit ik me geheel bij aan.

Er staat ook in nummer 7 van het ontwerp-statuut: "*Hij (= de abt) benoemt iemand (traditioneel "cellelier" genoemd) die de algemene verantwoordelijkheid zal dragen voor het gewone beheer van het geheel der tijdelijke goederen.*" Het komt me voor dat deze formulering tot misverstand aanleiding kan geven. We moeten het zeker niet zo verstaan dat de cellelier de laatste verantwoordelijke is in dat gewoon beheer. Ook voor gewoon beheer blijft de abt de laatste verantwoordelijkheid dragen. Bedoelt men dus dat de cellelier de bevoegde is bij de *gewone* lopende zaken en *uitzonderlijke* wijze doet men een beroep op de abt? Over de bevoegdheid van de Generaal staat weinig in de constituties.

Statuut 44.2B, over buitengewoon beheer: *“In casu urgenti, licentia quae a Capitulo Generali petenda esset, ab Abbate Generali cum consensu sui consilii (...)obtinere potest”*.

En dan Constitutie 82, over de Generale Abt. Daarin staat iets dat ons nu interesseert. Eerst onder 2.): *“Legifera autem potestate non gaudet”*: Dus ook geen authentieke interpretatie geven? *“Neque de bonis, neque de personis communitatum statuere potest, sed tantum quaedam ad tempus decernere, ubi necessitas id postulet.”*: Helemaal niets dan hoogstens iets tijdelijks op dit terrein als de nood het vraagt.

Dan staat er als Statuut 82.2.C: *“Curam administrationis ordinariae Ordinis habet, de qua Capitulo Generali respondere debet (...)”*. Het is omwille van het woordje *“ordinariae”* dat ik mijn opmerkingen liet aansluiten bij die van de cellelier, waarvan de *‘commissio iuris’* zegt dat de cellelier verantwoordelijk is voor het *gewone* beheer. Ik versta daarom zo, dat zoals de verantwoordelijkheid van de cellelier in *gewoon* beheer, in lopende zaken, onderworpen is aan die van de abt, zo ook de verantwoordelijkheid van de Generaal in *gewoon* beheer, in lopende zaken die niet uitgesteld kunnen worden, onderworpen is aan het Generale Kapittel dat verantwoordelijk is voor dat *buitengewoon* beheer. En of er nu om het jaar of om de drie of vijf jaar een Generaal Kapittel is, maakt wat het principe betreft niets uit. Echter, als er daarentegen in nummer 47 van het ontwerp-statuut staat: *“De Generale Abt is verantwoordelijk voor het gewone materiële beheer van de orde (Statuut 82.2.C.)”*, lijkt dat pal na nummer 46 (*“De orde is een rechtspersoon, bekwaam om tijdelijke goederen te verwerven, te bezitten, te beheren en te vervreemden.”*) heel wat anders te suggereren. Voor mij is dit een punt waar men afzonderlijk over zou moeten beslissen, en wel met tweederde meerderheid. Nogmaals Statuut 82.2: *“(...) quaedam ad tempus cecernere, ubi necessitas id postulet.”* en Statuut 82.2.C.: *“(...) de qua Capitulo Generali respondere debet (...)”* de quibus Capitulo Generali respondere debet”. Wie uitmaakt of die *“necessitas”* bestaat wordt niet aangegeven, maar het zou niet onwijs zijn wanneer niet-betrokkenen daar een oordeel over geven, zeker wanneer het niet over *“quaedam ad tempus”* gaat, maar om een niet terug te schroeven beslissing. Het feit dat in de kerkelijke wetgeving geen scheiding is tussen wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht, maant tot nog meer voorzichtigheid.

De communiteit:

Het woord ‘communiteit’ moet men in wetsteksten precies en duidelijk formuleren. De eerste zin van het ontwerp-statuut was tekenend voor mij, zoiets als bij een pauselijke encycliek: *“De communiteiten van de Orde zijn rechtspersonen, bekwaam om tijdelijke goederen te verwerven, te bezitten te beheren en te vervreemden.”* Constitutie 42 luidt echter: *“De iure Ordo ipse et singula monasteria personae iuridicae sunt. Instituta provinciae et domus utpote personae iuridicae ipso iure capace sunt”*.

In de Constitutie komt soms ook het woord ‘communiteit’ voor zoals ook in het Statuut het woord ‘klooster’, maar het is duidelijk dat de juridische uitdrukking in het Statuut ‘klooster’ is en niet ‘communiteit’. En dit is omwille van het burgerlijk recht ook sterk aan te raden.

Dit voert ons naar een ander zwak punt van dit ontwerp-statuut: De verhouding tot het burgerlijk recht. Bij het opstellen en het veranderen van het kerkelijk recht moet men toch wel letten op de gevolgen die ze voor het burgerlijk recht kunnen

hebben. Want dat is zeker ook in ontwikkeling, dat men er meer en meer rekening mee moet houden dat economische problemen niet slechts met *kerkelijk* recht, maar ook met *burgerlijk* recht van doen hebben. Men moet voorzichtig zijn met formuleringen die juridische gevolgen kunnen hebben in het burgerlijk recht, zeker in gevallen dat kerkelijk recht en burgerlijk recht van elkaar afwijken.

De Pater Immediatus:

In nummer 2 van het ontwerp-statuut staat: “(...). *Het staat ieder klooster vrij deze normen toe te passen en ten uitvoer te brengen, met goedkeuring van de Pater Immediatus (...)*”. Mij komt dit voor als een ‘novum’ (= iets geheel nieuws). Misschien zat dit impliciet in het nieuwe Statuut van de visitatie, maar een blijvend medebestuur van de Pater Immediatus zit voor mij niet in een eventuele blijvende waakzaamheid. Ik heb er alleen geen behoefte aan, maar het lijkt mij ook niet te beantwoorden aan de tot nu toe geldende ‘*communio opinio*’ over de ‘*carta caritatis*’. Zulke zaken zijn bij de bespreking van het nieuwe Statuut over de visitatie ook niet ter sprake gebracht. Het komt me voor dat dit weer een bouwsteentje is in een nieuwe opvatting over de niet-autonomie van de huizen. De abt was op het Generaal Kapittel de vertegenwoordiger van de autonomie van zijn huis, en om tot de Orde te behoren werd een deel van de autonomie ingeleverd, want het Generaal Kapittel was het hoogste gezag. Nu levert men weer een stukje in aan de Pater Immediatus. Dit snijdt veel dieper in in de juridische structuur dan het lijkt. Men zoekt naar lagen niet van positief nut, maar van waakzaam toezien en de autonomie wordt gegrond in de gemeenschap. En het deel van de autonomie dat ingeleverd wordt om Orde te zijn wordt groter gemaakt.

De monastieke economie:

Een eigen product dat weinig investering vraagt en weinig gespecialiseerde kennis dat geen concurrentie kent en tegen een hoge prijs verkocht kan worden. Dit laatste (en tegen een hoge prijs verkocht kan worden) stond de H. Benedictus niet voor ogen. Een eigen product dus, en houdt het klein, maar als het klein blijft zullen de inkomsten ook bescheiden blijven en zo zou het ook moeten zijn met de gebouwen en de inrichting van het klooster. Dat zou een antwoord zijn op de industrialisering, een antwoord ook op de communautaire mede-verantwoordelijkheid die uiteraard in commerciële zaken zeker niet de eerste stap is die men zetten moet. Ik zou uit monastiek oogpunt zelfs durven zeggen: hoogstens de laatste.

Na deze inleiding van D. Amandus volgde een langdurige gedachtenwisseling over het principe van een nieuw Statuut *enerzijds* en over de inhoudelijke kant van zo'n Statuut *anderzijds*.

Samenvatting van deze gedachtenwisseling:

- Het nieuwe ontwerp-Statuut maakt volgens sommigen de indruk een '*vademecum*'⁵ te zijn en geen wets-tekst/juridische tekst. Het woord 'ontwerp-*Statuut*' geeft volgens V. Generaal echter aan dat zij normatief is, i.t.t. een '*vademecum*'. Het nieuwe ontwerp-Statuut wil echter niet alleen normeren, maar ook bezielen;
- *Aan de ene kant* is het nieuwe ontwerp-Statuut een knap doordacht stuk dat de zwakke punten blootlegt, maar *aan de andere kant* geeft het volgens sommigen niet aan wát er precies veranderen moet. Er is kritiek op hetgeen nu op tafel ligt: de tekst is in sommige opzichten onduidelijk, oppervlakkig en onvolledig en moet daarom verduidelijkt, verdiept en aangevuld worden;
- Sommigen vragen zich af of het nieuwe ontwerp-Statuut niet te uitgebreid is en misschien wel ingekort moet worden. Sommige punten in het ontwerp-Statuut horen ook eerder thuis in een '*vademecum*' dan in een Statuut. En moet je alles trouwens wel strak juridisch vastleggen? De huidige Statuten vragen om een aanvulling, maar kunnen ze niet beter, daar waar nodig, zo bondig en compact mogelijk aangevuld en geformuleerd worden? M.a.w. kort en krachtig.
- Aan de andere kant heeft deze materie zóveel *impact* in het leven van een gemeenschap, ook t.o.v. het geestelijk leven, dat een summiere vormgeving óf onmogelijk óf niet verstandig is;
- Men heeft bij het opstellen van de tekst geprobeerd het midden te vinden tussen een 'soepele' tekst die voor meerdere uitleg vatbaar is, en een 'rigide' tekst die overduidelijk is en interpretatie (nagenoeg) uitsluit. Sommige formuleringen in het nieuwe ontwerp-Statuut zijn voor meerdere uitleg vatbaar en sommige normen kunnen aangepast worden aan de concrete situatie. Dat heeft men voornamelijk om twee redenen gedaan:
  1. Men heeft daarmee rekening gehouden met de grote culturele verschillen en de soms totaal uitlopende concrete situaties in de verschillende landen en werelddelen. De realiteit is immers pluriform en niet uniform; *de een* interpreteert een norm als raad, *de ander* interpreteert een raad als norm.
  2. Als er geen flexibiliteit zou zijn, dan zouden de normen óf wit óf zwart zijn. In dat geval zou men voortdurend aan V. Generaal toestemming moeten vragen voor dispensatie.

---

⁵ 'Vademecum': Lat. eig. oftewel "*Ga met mij*"; boek van klein formaat en beknopte inhoud bestemd als leidraad; beknopte handleiding.

Uiteindelijk worden er, door de coördinatie-commissie, de volgende stem-
mingen geformuleerd:

Hoe wordt er gestemd?

De monniken en de monialen stemmen *apart*.

Wie stemmen er mee?

- Wat betreft de monniken, 15 personen, d.w.z.:
de oversten, de gedelegeerden en D. Bruno.
- Wat betreft de monialen, 6 personen, d.w.z.:
de oversten, de gedelegeerden en M. Michaël.

Stemming 1: <i>“Wij verlangen een Statuut voor het beheer van de tijdelijke goederen.”</i>			
Monniken:	JA: 0 x	NEE: 13 x	Onthouding: 2 x
Monialen:	JA: 0 x	NEE: 6 x	Onthouding: 0 x

Stemming 2: <i>“Wij verlangen een Statuut voor het beheer van de tijdelijke goederen, ‘ad experi- mentum’.”</i>			
Monniken:	JA: 9 x	NEE: 5 x	Onthouding: 1 x
Monialen:	JA: 6 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x

Stemming 3: <i>“Wij verlangen een ‘vademeccum’ voor het beheer van de tijdelijke goederen.”</i>			
Monniken:	JA: 1 x	NEE: 7 x	Onthouding: 7 x
Monialen:	JA: 0 x	NEE: 5 x	Onthouding: 1 x

Stemming 4: <i>“Wij verlangen op dit moment enkel een aanpassing van de constituties die betrek- king hebben op het beheer van de tijdelijke goederen.”</i>			
Deze stemming vervalt vanwege de uitslag van stemming 2.			

Stemming 5: <i>“Wij vragen een duidelijker onderscheid: a: tussen vermogenspositie en erfgoed; b: tussen buitengewoon en gewoon beheer.”</i>			
Monniken:	JA: 15 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x
Monialen:	JA: 6 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x

Stemming 6: <i>“Wij verlangen grotere duidelijkheid tussen: - wat imperatief en - wat exhortatief is.”</i> ⁶			
Monniken:	JA: 13 x	NEE: 2 x	Onthouding: 0 x
Monialen:	JA: 5 x	NEE: 0 x	Onthouding: 1 x

Stemming 7: <i>“Wij verlangen dat hetgeen gezegd is in de ‘Ratio Institutionis’ over de speciale vorming voor technische taken (nr. 64*, p.35⁷) opgenomen wordt in de tekst over het tijdelijk beheer.”</i>			
Monniken:	JA: 10 x	NEE: 0 x	Onthouding: 5 x
Monialen:	JA: 3 x	NEE: 0 x	Onthouding: 3 x

Stemming 8: <i>“Wij vragen dat in nr. 18 van het ontwerp-statuut⁸ bij “<u>reservefonds</u>” ook melding wordt gemaakt van de oudedagsvoorziening.”</i>			
Monniken:	JA: 10 x	NEE: 0 x	Onthouding: 5 x
Monialen:	JA: 4 x	NEE: 0 x	Onthouding: 2 x

⁶ “Imperatief” = gebiedend, gelastend, bevelend; een imperatief voorschrift is een voorschrift waarvan niet kan worden afgeweken.

“Exhortatief” = bij wijze van exhortatie; “Exhortatie” = aanmaning, opwekking, aansporing.

⁷ ‘Ratio Institutionis’ nr. 64*, p.35: *“Een gespecialiseerde opleiding wordt meer en meer geëist inzake beheer en administratie, ziekenverzorging en technische taken of andere domeinen die toegespitste vaardigheid vragen. Deze opleiding wordt binnen of buiten het klooster gegeven.”*

⁸ Nr. 18 van het ontwerp-statuut: *“Het geld zal met voorzichtigheid worden beheerd, zodat de inkomsten de uitgaven dekken. In het geval dat grotere werken van vernieuwing zijn voorzien voor eerstkomende jaren, zal het wijs zijn een reservefonds te creëren.”*

Stemming 9:

“Wij willen een duidelijker aanduiding en afgrenzing van taken van de kassier, van de boekhouder en van de cellelier.”

Monniken:	JA: 13 x	NEE: 0 x	Onthouding: 2 x
Monialen:	JA: 4 x	NEE: 0 x	Onthouding: 2 x

Stemming 10:

“In geval van een cellelier niet-monnik moet men zorgen voor een duidelijke taakomschrijving.”

Monniken:	JA: 15 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x
Monialen:	JA: 6 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x

Stemming 11:

“Wij vinden dat in het ontwerp-statuut de cellelier een te grote bevoegdheid heeft ten opzichte van de andere functionarissen (nr. 8°).”

Monniken:	JA: 10 x	NEE: 1 x	Onthouding: 4 x
Monialen:	JA: 3 x	NEE: 2 x	Onthouding: 1 x

---

^o Ontwerp-statuut nr. 8: *“De abt kan evenwel aan andere broeders de verantwoordelijkheid toevertrouwen van de een of andere afdeling van het klooster of een aandeel in het beheer. (...). De officianten leggen verantwoording af aan de cellelier van hun beheer (...).”*

GEDACHTENWISSELING OVER DE “*CARTA UNANIMITATIS IN DIVERSITATE*”

Vooraf: Deze tekst zal – als een soort verklaring – op 21 maart in Citeaux voor-gelezen worden.

Door M. Trees (Bochelt/Abdij Klaarland):

- Onze Generale Kapittels hebben gestemd dat t.g.v. de viering van ‘900 jaar Citeaux’, vertegenwoordigers van alle takken van de Cisterciënzer Familie zouden bijeenkomen in een zogenaamde ‘*synaxis*’;
  - Met als doel: de communicatie en samenwerking tussen allen te verbeteren en te bevorderen;
  - Met als middel: “*Carta Unanimitatis in Diversitate*”, geadresseerd aan alle Generale Kapittels (van de verschillende takken) als pistes voor de toekomst – dus als vertrekpunt.
- De uitwerking van de voorbereiding heeft verschillende fases doorlopen:
  - De eerste tekst gemaakt door de twee generale abten en de twee procurator;
  - Vervolgens is zij voorgelegd aan de op het Generaal Kapittel gekozen ‘*Commissie van vijf*’, onder wie D. Armand Veilleux (Procurator) en V. Generaal.
  - Daarna is deze tekst doorgespeeld naar de gemeenschappen voor amendementen.
  - In de ‘*synaxis*’ zal zij tot definitieve tekst verwerkt worden.
- Enige verklaring van de gekozen titel:
  - “*Unanimitatis*” (letterlijk “*eensgezindheid*”) = dat we één van ziel mogen zijn in het trouw beleven van het Cisterciëzerleven, in welke vorm dan ook;
  - “*Diversitatis*” (letterlijk “*verschil*” of “*onderscheid*”) = opdat de verschillen zouden gerespecteerd worden.
- Enkele opmerkingen, suggesties vanuit de gemeenschappen:
  - de titel “*Carta*” is nogal pretentief; zij klinkt te plechtig voor een document als eerste aanzet;
  - de voorkeur voor het woord “*communio*” i.p.v. “*unanimitatis*”;
  - de verzen 27-35 spreken nogal sterk over de verdeeldheid in de geschiedenis, juist nu zich een zekere eenheid weer begint te realiseren. Het is daarom beter om deze verdeeldheid niet teveel in het licht te stellen;
  - sommigen vragen uitleg over de inhoud van het begrip “*Cisterciënzer Familie*”; het is niet helemaal duidelijk wie daarmee bedoeld wordt. Zit de doorn/angel in “*de geassocieerde leke*”?;
  - te abstracte termen dienen vermeden te worden:

- b.v. in vers 46: het Franse woord “*substantielle*” (in het Nederlands vertaald door “*wezenlijk*”);
  - b.v. de verklaring in de verzen 53-55: wat wordt precies bedoeld met “het delen van materiële én *spirituele* goederen”?
  - wat betreft de verzen 69-77: het aanspreken van de Generale Kapittels om samenwerkingsverbanden te realiseren (...). Laten we vooral geen *nieuwe* structuren voorstellen, geen *al* te praktische suggesties doen; dan kan de oriëntatie algemeen gehouden worden;
  - De tekst als geheel is over het algemeen goed onthaald. Er waren slechts vier reacties die het document *als geheel* verwerpen.
-

Omdat de eventuele opmerkingen op deze ontwerp-tekst al vóór 1 dec. 1997 in Rome moesten zijn, hield de vergadering hierover maar een zeer korte gedachtenwisseling en werden er geen stemmingen of conclusies geformuleerd.

OVER DE MOGELIJKHEID VAN 'ABTEN-NIET-PRIESTER'

(zie verslag Commissie van Recht – Blauvac 1997 – p. 1 t/m 15)

Ingeleid door D. Romero (Diepenveen/Abdij Sion):

De Commissie van Recht heeft een enquête gehouden in de orde over de mogelijkheid van het kiezen van een 'abt-niet-priester'. Deze enquête was niet bedoeld als een beslissend referendum, maar een oriëntatie of peiling naar wat er leeft en gedacht wordt, in dit geval, bij de leden van de orde.

Na een eerste historische, theologische en canonieke studie van deze kwestie en tegen de achtergrond van de uitslag van de enquête, komt de Commissie van Recht tot de volgende conclusies:

- a. Een voortgaande discussie is nodig in de orde om nog meer argumenten *pro* en *contra* te verzamelen en de consequenties te overzien die het invoeren van een 'abt-niet-priester' zal hebben.
- b. De Commissie van Recht constateert dat er globaal twee stromingen zijn in de orde:
  1. Men wil alleen een 'abt-niet-priester' toestaan *in uitzonderlijke situaties*. Dit kan worden toegestaan *onder bepaalde stricte voorwaarden*.
  2. De andere stroming denkt meer in algemene termen: "*Iedere geprofeste monnik moet in principe tot abt gekozen kunnen worden.*"

Enkele concluderende vragen voor de regionale vergadering:

1. Vindt u het opportuun en/of van belang dat deze kwestie ter bespreking op het Generale Kapittel komt?
2. Is de regio er al aan toe, dat op het komend Generaal Kapittel een stemming gehouden wordt over een verzoek aan de H. Stoel om Constitutie 39,6¹⁰ te veranderen?
3. De 'superior-niet-priester' zal volgens de Codex van 1983 géén kerkelijke jurisdictie hebben. Wat vindt u ervan als het Generale Kapittel aan de post-synodale Commissie vraagt dit te veranderen?

---

¹⁰ Constitutie 39,6: "*De keuze (van een abt) moet worden bevestigd door Vader Generaal. Wordt iemand herkozen dan is een nieuwe bevestiging door Vader Generaal vereist. Als echter een monnik gekozen wordt die niet-priester is of diaken, wordt hij zo spoedig mogelijk priester gewijd. Maar Vader Generaal kan de keuze slechts bevestigen als hij er zeker van is, dat de gekozene de priesterwijding wil ontvangen en bovendien de kwaliteiten bezit, die het algemeen recht vereist voor het priesterschap.*"

Nabespreking:

Opmerking vooraf: Aan M. Benedict werd gevraagd zorg te dragen voor een vertaling van het verslag van de Commissie van Recht van Blauvac in 1997.

Op de enquête blijkt ruim 70 procent geantwoord te hebben. Ook al zijn er geen getallen/uitslagen (prijs)gegeven, bleek van deze 70 procent ruim de helft vóór de mogelijkheid van 'abt-niet-priester' te zijn.

De discussie over de mogelijkheid van wel of niet 'abt-niet-priester' staat pas aan het begin en is geen kwestie van slechts één Generaal Kapittel; de meningen liggen nogal uiteen. Kortom: het is een 'gevoelig' onderwerp. Er is nog heel veel discussie en vooral ook informatie nodig. Het heeft veel – met name kerkjuridische – consequenties. Wat zijn bij voorbeeld de consequenties als op vraag 3 (zie boven) *positief* wordt geantwoord en de 'superior-niet-priester' wél kerkelijke jurisdictie krijgt? De kerkelijke jurisdictie is bij voorbeeld gekoppeld aan de mogelijkheid om biecht te horen. Van belang bij de discussie over de mogelijkheid van wel of niet 'abt-niet-priester' is echter om het onderscheid in de gaten te houden tussen de 'kloosterlijke' en de 'kerkelijke' jurisdictie.

O.a. de volgende vragen zijn van belang:

- Welke visie heb je op het monastieke leven in het algemeen?
- Welke visie heb je op de taak van een overste binnen dat monastieke leven?
- Moet een abt noodzakelijk priester zijn om overste te kunnen zijn?
- Wat is de taak van een priester in een monastieke gemeenschap? Alleen het 'uitdelen' van de sacramenten – met name het voorgaan in de eucharistie - of omvat zijn taak meer en reikt die taak verder en dieper?
- Is het priesterschap de bekroning van het monnik-zijn of is het monnik-zijn de bekroning van het priesterschap?
- Wat is sacramenteel leven in een gemeenschap?
- De vrouw in het ambt?

Het is duidelijk dat de vraag *of een abt wel of niet priester moet zijn* leeft in de orde. Volgens sommigen is het daarom van belang om alvast – als eerste stap/zet – de mogelijkheid van 'abt-niet-priester' *in uitzonderlijke situaties* mogelijk te maken; dat zou al heel wat zijn. Volgens anderen werkt dat echter in het voordeel van degenen die tégen de mogelijkheid van 'abt-niet-priester' zijn! Zij zullen zeggen: "Oké, *in uitzonderlijke situaties en verder niet*". Op deze manier blijft het bij die eerste stap/zet en krijgt het geen vervolg. Dat kan niet de juiste voorbereiding op de toekomst zijn.

En wat de monialen betreft: Een abdis is ondanks het niet-priester(es) zijn, tóch abdis/overste van de/haar gemeenschap van zusters/monialen. Zij kan ook liturgische taken uitoefenen – en doet dat meestal ook; weliswaar de niet-sacramentele, maar toch. De uitoefening van alle liturgische taken is dus niet automatisch gekoppeld aan het priesterschap. Het is echter de vraag of een abdis priester(es) zou moeten en/of willen zijn/worden als de vrouw priester(es) zou kunnen worden.

Verder werd opgemerkt dat de H. Benedictus (ook) geen priester was en er in de Regel niet in is voorzien. In de loop van de geschiedenis is er echter een steeds hechtere en nauwere verbinding ontstaan tussen het abt-zijn en het tevens priester-zijn. Deze vanzelfsprekende en automatische verbinding *loskoppelen* roept van alles op: zaken die onderhuids aanwezig zijn en er (zijdelings) mee te maken hebben of er soms niets of nauwelijks iets mee te maken hebben.

Ook *wij* maken deel uit van die geschiedenis en maken die geschiedenis. We zijn op weg naar een nieuw soort kerk; kloosters kunnen of moeten binnen deze ontwikkeling een soort 'proeftuinen', zo men wil 'voorlopers' of 'wegbereiders' zijn.

De volgende twee punten werden ook genoemd. Ook al hebben ze niet (direct) betrekking op het onderwerp van de discussie (namelijk over de eventuele mogelijkheid van een 'abt-niet-priester'); ze zijn het vermelden waard:

1. De zin en de plaats van de dagelijkse eucharistie. ¹¹

Een van de aanwezigen vroeg zich af of we niet moeten werken aan een toekomst *zónder dagelijkse* eucharistieviering. Kun je alleen samenkomen rond de eucharistieviering? In het vroege christendom vierde men slechts éénmaal per week eucharistie, namelijk op de Zondag en níet door de week. Dit omdat de Zondag - de dag van de Verrijzenis van de Heer - als middelpunt en hoogtepunt werd beschouwd. Voor deze *wekelijkse* eucharistieviering gingen de monniken en de monialen veelal naar de plaatselijke kerk, dus *búiten* het klooster. Een gemeenschap *zónder* of met slechts enkele priesters is, vanuit de traditie gezien, dus heel goed mogelijk.

In verband hiermee het volgende. Het wordt voor de monialen steeds moeilijker om voor alle dagen van het jaar een priester te vinden die in de gelegenheid is (, de tijd heeft) en bereid is voor te gaan in de eucharistie. Geregeld moeten 'rondbellen' is ook uiterst vermoeiend. Om die reden houden de zusters van Klaarland zo een enkele keer een communie-dienst, wat de zusters goed bevalt.

M.a.w.:

Zolang de vrouw in het algemeen, en de moniale in het bijzonder, uitgesloten blijft voor het ambt/de wijding en dus niet voor kan gaan in de eucharistie én zolang de dagelijkse eucharistieviering verplicht blijft ¹² - en indien niet verplicht dan *tóch* gehandhaafd blijft omdat men daar voor kiest - zal het bovengenoemde probleem alleen maar nijpender worden.

---

¹¹ Vergelijk Constitutie 18: "De viering van de Eucharistie".

¹² Uit Constitutie 18: "Daarom wordt zij dagelijks door heel de gemeenschap gevierd."

2. Mogen ook niet-priesters preken?

In veel mannenkloosters blijkt het preken van niet-priesters tijdens de (zondags)eucharistie, vaak al tientallen jaren, heel gewoon te zijn.

Bij de monialen blijkt - i.t.t. bij de monniken - met name het volgende probleem zich voor te doen:

- Niet iemand *uit* de gemeenschap, maar iemand van *buiten* de gemeenschap gaat voor in de eucharistie en doet ook de preek; er wordt tijdens de (zondags)eucharistie dus niet door één van de zusters geprekeerd (misschien een hoge uitzondering daargelaten). Een priester 'van buiten' (hier wordt dus in principe niet de rector of een priester-Trappist mee bedoeld) voelt echter – als 'buitenstaander' – niet altijd even goed aan waar het om gaat als er b.v. tijdens een specifiek monastiek liturgisch feest, b.v. n.a.v. "*Citeaux 900 jaar*", geprekeerd moet worden. Preken in een parochiekerk is immers niet hetzelfde als preken in een abdijkerk. Dat één van de zusters in zo'n geval prekeert ligt dan meer voor de hand.

Tijdens de discussie blijkt dat het zeker niet onmogelijk is dat één van de zusters (bij gelegenheid) tijdens de (zondags)eucharistie prekeert. Sterker nog: "*in bepaalde omstandigheden*" en "*in bijzondere gevallen*" is dit noodzakelijk en nuttig¹³. De aanwezige zusters worden daartoe aangemoedigd.

---

¹³ Vergelijk uit "*het Wetboek van Canoniek Recht*" (1983) met name Canon 766 en 767 §1.

Uiteindelijk worden er – door de coördinatie-commissie - drie stemmingen geformuleerd:

1. “Wij vinden een bredere bezinning nodig, op het vlak van heel de orde, over het onderwerp ‘abt-niet-priester’ in al zijn facetten, gezien de complexiteit van dit onderwerp.”

Stemming			
Monniken:	JA: 15 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x
Monialen:	JA: 6 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x

2: “Wij vinden dat de Centrale Commissies zorg moeten dragen voor een uitgebreide uitwisseling over dit onderwerp op het komend Generaal Kapittel.”

Stemming			
Monniken:	JA: 15 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x
Monialen:	JA: 6 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x

3.: “Wij vragen dat er mogelijkheden geschapen worden om meer ervaringen op te doen met een ‘abt-niet-priester’.”

Stemming			
Monniken:	JA: 13 x	NEE: 0 x	Onthouding: 2 x
Monialen:	JA: 6 x	NEE: 0 x	Onthouding: 0 x

OVER DE BERNARDUSVERTALING

Ingeleid door M. Benedict (Berkel-Enschot/Abdij Koningsoord):

Op de regionale vergadering van februari 1993 te Tegelen is besloten om een vertaling te laten maken van *'De diligendo Deo'* van S. Bernardus door externe vertalers. In de loop van dat jaar is een vertaling in gang gezet door het *'Titus Brandsma Instituut'* te Nijmegen, onder supervisie van Prof. Hein Blommestein en met Thijs Rutten als vertaler. Er werd op hun verzoek een leesgroep gecreëerd door D. Amandus Prick (Tegelen), D. Michel Coune (Brugge/Sint Andries-abdij), P. Nico Visser en Walter Meeus, die later met Thijs Rutten de hele tekst grondig heeft doorgenomen. Door omstandigheden heeft de vertaling lang gestagneerd. De officiële uitgave is voorjaar 1997 verschenen bij Kok/Kampen met als titel: *"Een God om lief te hebben"*. Alle kloosters van deze regionale vergadering hebben een exemplaar van dit boek ontvangen.

Volgens M. Benedict voldoet de vertaling en de uitgave. Prof. Verdeyen noemde het in Brecht een initiatief om mee door te gaan en bood dan ook aan evt. nieuwe vertalingen te beoordelen.

De vraag is nu: Wat willen we verder?

- Willen we nog *andere* werken van Sint Bernardus laten vertalen?
- Willen we ook doorgaan met het *'Titus Brandsma Instituut'*?

Nabespreking:

Een mogelijke vertaling van een *ander* werk van Sint Bernardus is – gelijk de vertaling van *'De diligendo Deo'* - in éérste instantie bedoeld ten behoeve van de gemeenschappen zelf. Of de vertalingen goed verkocht worden in de boekhandel is eigenlijk bijzaak; d.w.z. mooi meegenomen, maar géén hoofddoel.

Volgens sommigen is er een grote vraag naar mystieke werken, naar vertalingen van Sint Bernardus' werken. We hoeven en mogen (daarom) niet bang zijn om iets te presenteren.

Wat de vertaling betreft: iedere vertaling heeft zo zijn voor- en nadelen. Dit is echter een eeuwenoud probleem en kan gemakkelijk eindigen in een overloze discussie.

Uiteindelijk werd er besloten dat een kleine groep, bestaande uit D. Korneel (Koningshoeven), D. Ivo (Westmalle), M. Benedict (Koningsoord) en Br. Benedict (Westmalle) contact opneemt met het *'Titus Brandsma Instituut'*. Samen zullen zij o.a. bekijken (1) of er nóg één of misschien zelfs méérdere werken van Sint Bernardus vertaald kunnen worden, (2) welk werk (of welke werken) daarvoor in aanmerking komen, en (3) wie deze vertaling(en) voor zijn of haar rekening zal nemen. Hierover zullen later – op de volgende regionale vergadering – nadere mededelingen worden gedaan, met eventuele concrete voorstellen.

STAND VAN ZAKEN BETREFFENDE DE VOORBEREIDINGEN VAN DE VIERING VAN 'CÎTEAUX 900'.

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN VAN DE WERKGROEP AD HOC

Ingeleid door Br. Bernardus (Berkel-Enschot/Abdij Koningshoeven):

VOORGESCHIEDENIS:

Tijdens de regionale vergadering van 28-30 januari 1997 te Westmalle werd er een werkgroep in het leven geroepen die het negende eeuwfeest moest voorbereiden. "Voor deze werkgroep is het belangrijk een samenwerking te beogen met de Bernardinnen van Oudenaarde, de Cisterciënzerinnen van de Bijloke te Gent en de O.Cist., d.i. Colen, Bornem en Nieuwkuijk" (zie p. 6 van het verslag van de regionale vergadering van vorig jaar te Westmalle). De vergadering benoemde Br. Bernardus (Koningshoeven/Berkel-Enschot), Br. Benedikt (Westmalle), Zr. Emmanuëlla (Brecht) en Zr. Pauline (Berkel-Enschot) tot lid van deze werkgroep.

Na consultatie van de andere takken vaardigde de Orde van de Cisterciënzers van de gewone observantie (O. Cist.) P. Jakobus Schuurmans (Nieuwkuijk) af. Namens de Bernardinnen nam Zr. Mariette Martens (Gent) zitting in de werkgroep. De Cisterciënzerinnen van de Bijloke zagen af van deelname vanwege de hoge leeftijd, maar wilden wel op de hoogte gehouden worden. De werkgroep bestaat zodoende uit 6 leden.

Als curatorium werd benoemd D. Korneel (Koningshoeven/Berkel-Enschot), D. Ivo (Westmalle), M. Trees (Klaarland/Bocholt). Later versterkt door abt Leo (Bornem) en Zr. Noëlla Ghijs, provinciale overste van de Bernardinnen van Oudenaarde.

VERGADERINGEN (GLOBAAL OVERZICHT VAN DE WERKZAAMHEDEN):

- Op **30 april** kwam de werkgroep voor het eerst bijeen in abdij Koningshoeven. Op de agenda van deze vergadering stond een inventarisatie van mogelijke ideeën m.b.t. de viering van het eeuwfeest. Als *praatpaper* diende het stuk wat door het curatorium was opgesteld (Klaarland: 13/11/1996). Het liturgische gedeelte van de viering werd toevertrouwd aan het I.W.V.L. (= de liturgiecommissie van O.C.S.O./O.S.B.) Besloten werd om twee regionale vieringen te houden; één in Vlaanderen en één in Nederland. Gedacht werd aan Bornem en Den Bosch. Aandacht werd ook gevraagd voor de vorming, tentoonstellingen en uitgaven van boeken etc.
- Op **4 juni** kwam de werkgroep in Westmalle bijeen. Bornem en Den Bosch hebben positief gereageerd op het voorstel voor een regionale viering.

- Op **11 juni** kwamen alle oversten van de Cisterciënzerfamilie in abdijs Koningshoeven samen. Br. Bernardus werd aangewezen als contactpersoon tussen de werkgroep en de oversten. De reis naar Citeaux ter gelegenheid van de grote viering te Citeaux werd toevertrouwd aan de werkgroep. Er werd een fonds opgericht ter ondersteuning van uitgaven m.b.t. het eeuwfeest. Ieder huis stort een afgesproken bijdrage in dit fonds. Verder werd er gezocht naar eventuele publicaties, poster, cd-rom en persmap.
- Op **9 juli** kwam de werkgroep bijeen in de abdijs van Bornem. Samen met de abt van Bornem heeft men vorm gegeven aan de familiedag. Deze zal gehouden worden op 6 juni 1998. De drie verschillende takken zullen zich daar in de morgen voorstellen. In de middag zal Zr. Michaël Fornoville (generaal/Rome) een conferentie houden over de betekenis van de spiritualiteit van Citeaux voor vandaag en morgen. Deze dag zal beginnen en eindigen met een gebedsdienst.
- Op **29 juli** is er een brief geschreven naar alle oversten i.v.m. de reis naar Citeaux. Al vlug bleek dat alleen de O.C.S.O. geïnteresseerd was in een gezamenlijke reis. Br. Bernardus, Zr. Pauline en Zr. Emmanuelle zouden dit verder regelen.
- Op **13 augustus** was de werkgroep te gast in de abdijs van Nieuwkuijk. Op deze vergadering is het definitieve programma vastgesteld van de familiedag in Bornem.
- Op **14 augustus** is ook een brief geschreven naar alle oversten voor de financiële bijdrage.
- Op **21 augustus** zijn de overste van de Bernardinnen, Zr. Noëlla, de abt-praeses van O.Cist., D. Gerardus van Nieuwkuijk, M. Trees van Klaarland en Zr. Michaël (generaal/Rome) aangeschreven om hun medewerking te vragen. Allen, op uitzondering van M. Trees, hebben hier positief op geantwoord. Voor M. Trees zal M. Benedict van Berkel-Enschot spreken.
- Op **21 augustus** is ook Prof. Vekeman gecontracteerd voor een studieweek in het kader van het eeuwfeest. Deze studieweek zal gehouden worden eind augustus 1998 in abdijs Koningshoeven te Berkel-Enschot.
- Op **1 oktober** kwam de werkgroep in Brecht bijeen. Op deze vergadering werd de keuze gemaakt met welke reisorganisatie men naar Citeaux zou afreizen. Gekozen werd voor de 'Raptim' te Brussel. Vanuit Citeaux was het bericht gekomen dat alle Nederlandstalige deelnemers (tegen de 60 personen) in de abdijs van 'La Pierre-qui-Vire' zouden overnachten. Verder werd gesproken over de middag in Den Bosch. Deze werd definitief vastgesteld op 13 september. Gekozen werd voor een Zondag i.v.m. de Bernardinnen.
- Op **18 november** was er een vergadering met de heer Houwer van de 'Raptim' te Brecht.
- Op **21 november** kwam de werkgroep bijeen te Gent. Gesproken werd over de dag in Bornem. De Belgische bisschoppen moeten het laten afweten. D. Korneel (abdijs Koningshoeven) zal gevraagd worden voor te gaan in de Vesperviering. Voor de middag in Den Bosch stellen de zusters 'van de Choorstraat' hun klooster open voor een kop koffie na afloop. Verder werd de reis naar Citeaux

besproken. Het plan voor de persmap werd gepresenteerd. Uitvoerig werd stilgestaan bij de mogelijkheid van een bekendmaking van ons Cisterciënzerleven naar buiten toe. Er kwam een voorstel om een heel eenvoudige brochure uit te geven rondom enkele thema's van ons leven. Deze korte bijdragen zouden geschreven moeten worden door onze eigen broeders en zusters. De brochure kan gekoppeld worden aan een eenvoudige poster, die ook als advertentie gebruikt kan worden. Br. Benedict (Westmalle) zal hier een ontwerp voor maken.

- In *december* werden de liturgie-boekjes voor het officie van 26 januari van het I.W.V.L. verstuurd naar de abdijen die daarom gevraagd hadden.
- Op *6 januari 1998* werd de persmap verstuurd en een brief met het verzoek om bijdragen voor de brochure.
- Op *25 januari* werd het groene licht gegeven aan de heer Roest om de persmap op internet te zetten.
- De volgende vergadering is op *4 januari* in abdijs O.L.Vr. van Koningsoord te Berkel-Enschot.

GEPLANDE ACTIVITEITEN:

- 20-22 maart 1998: reis naar Citeaux
- 6 juni 1998: familiedag in abdijs St. Bernaerds te Bornem (B)
- 24-29 augustus 1998: studieweek in abdijs Koningshoeven te Berkel-Enschot
- 13 september 1998: Vesperviering in de St. Janskathedraal te Den Bosch
- maart/april: verschijning van de artikels van Zr. Liesbeth (Brecht) over de geschiedenis van de orde als apart nummer van '*Monastieke Informatie*'.
- juni/juli: verschijning van de brochure over thema's uit ons dagelijks Cisterciënzerleven.

Met de *Theologische Faculteit* van Tilburg wordt nog gesproken over een congres/symposium in het najaar.

Nabespreking:

D. Korneel bedankt de werkgroep voor het voorbereiden en organiseren van de activiteiten n.a.v. de viering van het negende eeuwfeest van de stichting van onze Cisterciëzerorde. Een hele klus om het allemaal voor elkaar te krijgen!

Tijdens het bezoek van een aantal monniken en monialen van onze regio aan Citeaux, zal namens de gehele Nederlandstalige Regio de community van Citeaux een cadeau aangeboden worden. Tijdens de vorige regionale vergadering te Westmalle was reeds voorgesteld en afgesproken dat de zusters van Klarland in principe twee kazuifels en twee stola's zouden weven, maar voor alle zekerheid nog even met Citeaux zouden overleggen. Deze zekerheid is er nu. M. Trees van Klarland bericht de vergadering dat er, na overleg met Citeaux zélf, uiteindelijk *drie* blauwe kazuifels en stola's gemaakt zullen worden; er zijn tijdens de eucharistieviering van 21 maart te Citeaux namelijk *drie* voorgangers, waaronder V. Generaal.

Wat het bus-reisje van 20-22 maart naar Citeaux betreft:

Over het 'hoe en wat, wanneer en waar, hoelaat en wie' zullen nog nadere concrete mededelingen worden gedaan. Wel is reeds afgesproken dat er *twee* vertrekpunten/opstapplaatsen zijn; namelijk abdij O.L.Vr. van Koningsoord te Berkel-Enschot en abdij O.L.Vr. v/h H. Hart te Westmalle. Deelnemers aan dit busreisje dienen zich dus op de dag van vertrek bij één van twee vertrekpunten aan te melden. Omdat de bus vrijdag 20 maart (heel) vroeg zal vertrekken is het, met name voor diegenen die van ver komen, mogelijk om de nacht eraan voorafgaand (dus van 19 op 20 maart) in één van de twee genoemde abdijen te overnachten.

VERSLAG VAN DE AFZONDERLIJKE HUIZEN

Hetgeen hieronder volgt is een door de betreffende overste zélf geformuleerd en aan de secretaris aangereikt verslag, alfabetisch gerangschikt.

Achel: Sint Benedictus Abdij (Achelse Kluis).

Door D. Marc Gallant.

Het laatste jaar werd er in de Achelse Kluis een inspanning gedaan om er het leefmilieu aan de gemeenschap aan te passen:

- De 'recreatiezaal' werd omgevormd tot noviciaatszaal;
  - Er werd een vergaderzaal ingericht op de maat van de gemeenschap waar allen rond één tafel kunnen plaats nemen;
  - Er werden in de gemeenschap een paar spreekkamers ingericht;
  - Het kapittel wordt gebruikt als winterkapel;
  - In de kerk maakt de tweede helft van het koorgestoelte plaats voor de gasten, zodat de 'broederskerk' niet meer moet gebruikt worden voor een volkstoeloop onder de 500 personen;
  - Het originele Cuijpers-altaar werd centraal geplaatst als concelebratie-altaar;
  - De vleeswinkel maakt plaats voor een boekwinkel;
  - Zo een 4.000 m² oude schuren en loodsen met asbestdaken werden afgebroken;
  - Eén hectare boomgaard op Belgisch grondgebied werd bebost met Europese subsidie;
  - Er worden 4 hectare landbouwgrond herschapen tot weiland, dat niet verpacht wordt, maar waarvan het gras verkocht wordt;
  - Het probleem van de keuken, die niet ingericht is volgens de nieuwe horecainormen, wordt bestudeerd.
-

Berkel-Enschot (Tilburg): Abdij O.L.Vr. van Koningshoeven.

Door D. Korneel Vermeiren.

Er is het afgelopen jaar veel gebeurd. Eerst enkele feiten:

- Op 12 januari werd Br. Bernardus tot priester gewijd;
- Op 13 januari is P. Fastraad naar de verpleegafdeling van het Fraterhuis in Tilburg gegaan;
- Op 24 februari is P. Nivardus opgenomen in het Fraterhuis en daar op 1 maart overleden;
- Op 27 april begon onze postulante zijn noviciaat;
- Op 10 juni is Br. Thaddeus naar het Fraterhuis gegaan;
- Op 11 juli legde Br. Macarius zijn plechtige geloften af;
- Van 17 tot 20 juli deed D. André Louf bij ons zijn laatste visitatie;
- Op 26 augustus is Br. Engelmundus overleden;
- Van 5 tot 11 oktober preekte Zr. Hedwig Vrensen de retraite;
- Op 11 januari overleed onze senior Br. Medardus, op bijna 95-jarige leeftijd;
- Op 22-23 januari kwam onze nieuwe pater immediatus, D. Guillaume, op kennismakingsbezoek.

De belangrijkste gebeurtenis is ongetwijfeld geweest de voorbereiding en de uitvoering van de beslissing om de 9 verzorgingsbehoefte broeders te laten verhuizen naar het klooster-verzorgingshuis van de *Missionarissen van Scheut* in huize *Sparrendaal* te Vught. Voor deze 9 broeders en voor de 12 die in Koningshoeven bleven was dat een pijnlijke beslissing. Er waren de nodige verhuisperikelen, maar iedereen heeft dat alles met een zekere sportiviteit kunnen bekijken en verwerken.

De broeders in *Sparrendaal* stellen het zeer goed. De overgang is erg meegevallen. Zij vormen er een kleine gemeenschap met een eigen kapel waar zij samen het officie bidden en een eigen gemeenschapskamer voor samenkomsten. Elke week geeft de abt er kapittel en mededelingen. Daarbij gaat er elke week nog een andere broeder op bezoek.

Na het vertrek van de 9 broeders op 4 september hielden we een interne visitatie. Eén van de resultaten was dat we onze dagorde hebben aangepast: de kleine uurtjes worden weer gebeden op de gewone tijden en de eucharistie en de lauden zijn ontkoppeld. Voortaan hebben we op de zondagavond de mededelingen met om de maand een recreatie en op woensdagavond het kapittel van de abt. We koppelen aan de maandelijkse recollectie-zondag een bezinning over ons leven. In de week daarna komen we samen voor een uitwisseling daarover. We zijn gestart met een leesgroep die elke woensdag tussen lauden en eucharistie samenkomt rond het boek van Jean Vanier over *leven in gemeenschap*.

De reguliere plaatsen die wij in 1993-1994 aanpasten aan een kleine gemeenschap voldoen nog heel goed nu. Het Cîteaux-jaar hebben we goed ingezet.

We hebben het gevoel dat er nieuw leven ontstaat. We zien met vertrouwen de toekomst tegemoet.

Berkel-Enschot: Abdij O.L.Vr. van Koningsoord. Door M. Benedict Thissen.

Onze communiteit telt momenteel 50 personen. Tot nu toe groeien we alleen maar.

- In maart ging een zuster over van het noviciaat naar de communiteit;
- In april een tijdelijke professie;
- In juni een inkleding;
- In augustus een verandering van stabiliteit voor een andere communiteit;
- In november een intrede.
- 13 zusters ontvingen gezamenlijk de ziekenzalving in een mooie viering in de kerk.

Naast de gebruikelijke conferenties, waren er sessies voor de senioren rond het ouderworden. Het programma dat we al twee jaar geleden zijn gestart voor de jongeren in de communiteit gaat door, maar in een lagere frequentie. We hadden ook een inleiding met dia's over de symboliek van het labyrint, waarna we een groot labyrint in de kerk hebben gelegd, wat ieder die het wilde kon lopen om het symbool van de levensweg, de weg van de ziel te ervaren. Het werd positief beoordeeld.

Afgelopen jaar hebben we twee leken personeel erbij aangenomen voor de klermakerij, wat nieuw voor ons is, en voor de keuken, met name de middagkeuken, wat ook nieuw is. De arbeidstijd van de ziekenverzorgende is uitgebreid. We hebben nu 7 personeelsleden en een vrijwilligster. De zorg voor de ouderen neemt langzaam toe, maar omdat het er zoveel zijn laat het zich steeds sterker voelen. Dit jaar komen er drie tachtigjarigen bij en zijn er 18 tachtigjarigen. We hebben niemand die intensief verzorgingsbehoefstig is op het moment, maar één zuster is duidelijk aan het dementeren.

We vierden ons 60-jarig bestaan heel goed. Voor de communiteit is het een belangrijk feest geweest. De communiteit van Koningshoeven kwam een middag, de communiteit van Brecht en van Klarland, wat onze banden versterkt heeft en zeer gewaardeerd werd.

Sr. Augustine uit Butende is voor medische behandeling bij ons. Men wist er geen raad meer mee in Uganda. Hopelijk kan ze binnenkort geopereerd worden.

We hebben een goed begin gemaakt met de viering van het eeuwfeest, door een plechtige eerste vespers met processie. Het animo om er iets van te maken dit jaar is duidelijk in de communiteit. De ideeën worden uitgewerkt door een kleine commissie. Er zijn enkele *man'dala's*¹⁴ getekend rond het feest er er is een leesgroep gevormd.

Wat onze toekomst in Berkel-Enschot betreft: er is veel publiciteit momenteel, wat niet gunstig werkt. De gemeente wil ons op de plek behouden en zien niet in dat dat voor ons niet mogelijk is. Het gesprek hierover met de gemeente gaat uitermate moeizaam. De mensen uit Berkel-Enschot willen ons ook behouden. Het is moeilijk duidelijk te maken dat onze spiritualiteit een andere locatie vraagt.

---

¹⁴ *Man'dala*: Sanskriet; cirkel of veelhoekige figuur, hulpmiddel bij de meditatie.

Bocholt: Priorij O.L.Vr. van Klarland.

Door M. Trees Goetghebeur.

Als gevolg van de reguliere visitatie, begin december, hebben we onze dagorde veranderd ten gunste van de *Lectio Divina*. Er is nu ook 's avonds een leestijd voorzien en een hoek van het confectie-atelier (L-vormig) is ingericht als scriptorium. Dit wordt als zeer positief ervaren.

Sinds een half jaar komt een leek ons helpen in de bibliotheek (met het bestand op de computer te zetten). Sindsdien zijn we daarom ook aangesloten bij de W.A.B. (= Werkgroep Abdij Bibliotheken).

Iemand leest boeken in op cassettes voor de tafellezing; een kostbare hulp!

Wat betreft het feestjaar:

- Na een sessie over Jan van Ford en Gilbert van Hoyland (Désert) is mijn enthousiasme overgeslagen op mijn zusters. Zo zijn we tot het besluit gekomen om een deel van de Hooglied-commentaren van Gilbert van Hoyland te vertalen, voor eigen gebruik in de vigiliën van de sterke tijden. In Advent en Kersttijd hebben we er de vruchten van gesmaakt!
  - De suggesties vanuit de Orde voor de viering van de voornaamste data in dit feestjaar waren welkom. Zo hebben we het feestjaar inderdaad geopend met een processie met het stichtingskruis, dat de hele dag in de kerk is gebleven en het hele verdere jaar zal versierd worden.
  - Voor de tafellezing staan ook verschillende werken over de Orde(-geschiedenis) op cassette: het boek "*Een band van vrede. Monniken in Algerije*", de scriptie van Br. Bernardus van Tilburg over de verhouding van *Port Royal* met de Orde, het artikel uit *Collectanae* over de geschiedenis van de Orde van de *Bernardines d'Esquermes*.
  - Wat de voortgezette vorming betreft:
    - Het 2de jaar conferenties in onze kerk loopt weerom goed;
    - De maandelijkse lezing van Ruusbroec, met een jonge priester van het bisdom (mislezer) gaat ook door;
    - Nu is het rijke aanbod van *Exordium* aangekomen, warm onthaald, wachtend op concrete planning (...).
  - Verder is gepland voor dit feestjaar:
    - Het bezoek van de Congregatie "*Maria Middelaes van alle Genade*" (Colen, Val-Dieu, Bornem en Nieuwkuijk) op 30 april (100 jaar *Tenshien!*);
    - Op 13 mei verwachten we onze zusters van Berkel-Enschot, waar wij vorig jaar op bezoek waren.
-

^{Abdy}
Brecht: O.L.Vr. van Nazareth.
Door M. Kirsten Butaye.

Het voorbije jaar mochten we ons verheugen in de solemnele professie van een zuster, een tijdelijke professie en de intrede van een postulante. We zijn nu weer met 40 zusters, van wie de oudste 78 jaar is.

Bijna een jaar lang moest één van de zusters een intensieve chemotherapie ondergaan. Rond haar ziek-zijn groeide een dieper saamhorigheidsgevoel, dat nog extra versterkt werd toen M. Kirsten vrij onverwacht moest geopereerd worden. Gelukkig verliep voor haar alles goed en is zij nu bijna hersteld.

De communautaire leesgroepen die vorig jaar gestart zijn als voorbereiding op het 9de eeuwfeest functioneren goed. De meeste zusters nemen er aan deel.

Op vraag van onze gemeenschap naar een samenwerking op regionaal vlak rond ons Cisterciënzer-erfgoed is er een groep gevormd van negen broeders en zusters uit drie abdijen: Berkel-Enschot (Koningsoord), Westvleteren en Brecht. De groep komt ongeveer om de drie maanden samen. De eerste samenkomsten waren een zoeken; nu is het een open en vlotte uitwisseling van 'ervaring' bij het lezen van een tekst. Iedereen blijkt heel tevreden. De werkwijze is als volgt:

- Eén van de deelnemers neemt op zich de tekst te kiezen voor de volgende samenkomst, en die te bezorgen aan de anderen;
- We lezen een deel van de tekst, waarna er een uitwisseling volgt. Dit is vrij, maar iedereen doet mee. Er wordt wel gevraagd om wat men gaat zeggen schriftelijk voor te bereiden.

Zr. Judit volgde de cursus in Cîteaux, ingericht door het *I.P.C.* Het was voor haar een rijke monastieke ervaring op alle niveaus. Ze maakte haar werkstuk over de zalige Beatrijs van Nazareth.

We bereiden ons stilaan voor op het jaar 2000, dat voor ons niet alleen de viering van het derde millenium betekent, samen met de hele kerkgemeenschap, maar ook de viering van ons 50-jarig bestaan én de 800ste geboorte-verjaardag van de zalige Beatrijs.

In september heeft de gemeenschap van Berkel-Enschot ons ontvangen n.a.v. haar 60-jarig bestaan. Het was een hartelijke ontmoeting, een feest van blijde, zusterlijke *communio*, waarvoor al onze dank!

Bij de voorstelling aan de pers van het boek "*Een band van vrede. Monniken in Algerije*", heeft de gemeenschap van Westmalle ook beroep gedaan op onze medewerking. De gezamenlijke inzet en goede samenwerking rond dit project worden zeer gewaardeerd.

Met enige vertraging werden met Pinksteren de nieuwe kamers van de verbouwde slaapzaal en aanpalende vleugel in gebruik genomen, tot ieders tevredenheid!

Diepenveen: Abdij O.L.Vr. van Sion.

Door D. Romero Hakvoort.

De gemeenschap bestaat uit achttien monniken.

Zeventien zijn geprofest, één is er oblaat.

Op het ogenblik zijn er geen novicen.

De gemiddelde leeftijd is 62 jaar.

Op de ziekenafdeling vragen twee ouderen een beperkte zorg.

Per 1 april 1998 wordt de boerderij verpacht aan de huidige bedrijfsleider, die nu nog in loondienst is van de abdij.

In januari jl. is br. Christophorus naar Rome vertrokken om dogmatische theologie te studeren aan de *Gregoriana*.

Na Pasen zal br. Titus naar Rome vertrekken om liturgiewetenschap te studeren aan het *S. Anselmo*.

De communiteit is op het ogenblik in druk beraad over:

- De liturgische aanpassing van de kerk;
- De leegstaande ruimtes bewoonbaar en functioneel te maken.

Als de boerderij is verpacht is het totale arbeidspakket gesaneerd en kunnen we geheel zonder personeel een monastiek leven leiden.

Echt: Abdij Lilbosch.

Door D. Chris Thewissen.

Sinds de vorige regionale vergadering heeft één novice zijn kleine professie afgelegd en één oblaat-novice de tijdelijke belofte gedaan. Ook is broeder Johannes inmiddels tot priester gewijd. Verder is er één novice weggegaan, terwijl er één novice is ingetreden, alsmede één postulant.

Daar staat tegenover dat P. Walter is overleden aan de gevolgen van een aanrijding op weg naar de Karmel in Echt. Verder is broeder Innocentius weggegaan.

Doordat broeder Innocentius steeds de keukendienst had waargenomen, bracht zijn vertrek een herordening van de keuken. Bewust hebben wij ervoor gekozen zulk een vitale en centrale bediening als de keukendienst in eigen handen te houden. Een vijftal leden van de kloostergemeenschap kookt nu volgens een dienstrooster. De maaltijden voor het gastenhuis blijven verzorgd vanuit de kloosterkeuken.

Deze gang van zaken rondom de keuken, maar ook b.v. de ziekenverzorging is voor ons gevoel een tastbare aanwijzing dat onze communiteit enerzijds kleiner en brozer wordt, maar anderzijds juist daardoor groeit in gemeenschapszin.

Onze liturgische commissie is in samenstelling goeddeels vernieuwd en verjongd, hetgeen een aantal liturgische veranderingen en vernieuwingen tot gevolg had, die wel niet opzienbarend, maar toch algemeen als een verrijking worden ervaren.

De ingrijpende renovatie van de daken en dakgoten van de kloostergebouwen, welke twee jaar geleden voor de helft was uitgevoerd, is nu opnieuw opgepakt en nadert de voltooiing. Daarmee is alle achterstallige groot onderhoud weggewerkt.

Tegelen: Abdij O.L.Vr. Onbevlekt Ontvangen.
Door D. Amandus Prick.

In onze kleine community van 13 man is in het afgelopen jaar niet veel veranderd, behalve dat we één jaar ouder zijn geworden. Broeder Ivo heeft onlangs zijn schouder gebroken en dat brengt wat werk met zich mee.

In dit jaar is P. Sebastiaan, oud-definitior, overleden, maar hij was verleden jaar al naar een bejaardenhuis gegaan, zodat het voor de gang van zaken in huis geen verandering bracht.

Wat de autoweg betreft, waarvan de dreiging al 10 jaar boven ons hoofd hangt: daarover is nog steeds niet de eindbeslissing genomen. Het brengt wel wat werk met zich mee. De inzet zijn van een strijd vol politieke streken, met halve waarheden en verzwegen ongerechtigheid, is niet aangenaam.

Ook de wijnstekerij brengt zijn zorgen.

Maar alle moeilijkheden versterken toch ook de verbondenheid.

MEDEDELING

Foutieve vermelding in de nieuwe 'elenchus' van 1998:

Betreft: abdij O.L.Vr. Onbevlekt Ontvangen te Tegelen (N):

Het aangegeven nummer [31] (77) 374.00.73 (abbot),

kan **alleen** gebruikt worden om naar te faxen en **niet** gebruikt worden om naar toe te bellen!

Om te bellen kan **alleen** gebruik gemaakt worden van het eveneens vermelde nummer [31] (77) 374.10.00! Dan vragen naar D. Amandus Prick.

Abdij

Westmalle: O.L.Vr. van het Heilig Hart.

Door D. Ivo Dujardin.

Sinds de vorige vergadering hadden we in onze gemeenschap drie sterfgevallen. Een oblaat en een postulant verlieten ons. Ondertussen was er één intrede. We voelen het wel aan dat we een kleinere en oudere gemeenschap aan het worden zijn. De middelste leeftijd (van de 25 aanwezige én 13 afwezige medebroeders) nadert de 75, de gemiddelde leeftijd is 72,2.

Dit hele jaar stond onze brouwerij letterlijk en figuurlijk in de steigers. De daken en de gevels waren aan herstelling toe. Maar vooral drong zich een fiscaal-juridische herziening op. Tot nog toe maakte de brouwerij deel uit van de V.Z.W. Sinds het einde van het vorig jaar is zij ondergebracht in een aparte Vennootschap. Hierbij is heel wat overleg (binnen en buiten) en studie door experts noodzakelijk geweest. Er is het zoeken naar een geëigende structuur die 'fiscaal-vriendelijk' is én er is de concrete uitwerking.

Van deze omstandigheid werd gebruik gemaakt om tegelijk ons hele omgaan met onze brouwerij voor onszelf eens spiritueel te doorlichten. Onder begeleiding van P. Mark Rotsaert S.J. zijn we de weg gegaan van een biddende geestelijke onderscheiding. Hierbij hebben wij ons gerealiseerd dat wat zich 150 jaar ontwikkeld heeft niet zomaar ongedaan gemaakt kan worden, gezien vooral de vele maatschappelijke verplichtingen naar mensen buiten onze gemeenschap.

We zijn gelukkig met de vernieuwde kaasmakerij die ons gelegenheid biedt tot zinvolle handenarbeid en een kans is en uitdaging tot samenwerken en samenleven.

Tenslotte nog een 'informatie-achteraf'. Van het boek "*Een band van vrede. Monniken in Algerije*" werden ondertussen in onze regio ruim 900 exemplaren verspreid.

Westvleteren: Sint-Sixtusabdij.

Door D. Manu van Hecke.

Het voorbije jaar werd vooral gekenmerkt door een grote wisseling in de bedieningen. De omschakeling in die bedieningen werd over twee maanden gespreid, zodat de broeders geleidelijk konden worden ingeleid en opgeleid in hun nieuwe taak. Het cellelierschap werd opgedeeld in twee bedieningen: de econoom die instaat voor het administratief, financieel en boekhoudkundig beheer van de tijdelijke goederen en de huismeester die zorgt voor het praktisch, technisch en dagelijks beheer.

Dit deels herstructureren van onze arbeid toonde ook dat er in onze huidige arbeidsverdeling minder kans is om gewoon samen te werken. Meerdere bedieningen zijn éénmansposten. We zoeken daarom naar wegen tot samenwerking en medeverantwoordelijkheid in de vorm van meerdere samenwerkingslijnen: uitgebreidere economische raad, ook groepen rond liturgie, permanente vorming, aalmoezenfonds, (...). Het wordt een leerschool om samen te beraden en beslissingen te nemen.

Op materieel vlak zijn we begonnen met het aanpassen, herinrichten van enkele ruimtes voor de gemeenschap: nieuwe kapittelzaal, aanleg van de pandhof, (...). Verder is er de bouw van het ontmoetingscentrum tegenover de abdij, dat de huidige herberg zal vervangen. We zijn ook aan het zoeken hoe dit centrum een gastfunctie kan vervullen.

Zundert: Abdij Maria Toevlucht.

Door D. Jeroen Witkam.

Met het snel achter elkaar overlijden van drie verzorgingsbehoefte medebroeders in het voorjaar en het overgaan van een postulant naar Zevenkerken kwam het aantal communitieleden die permanent thuis zijn op 36. Van deze 36 is de gemiddelde leeftijd 66 jaar. Twee deden hun kleine professie.

In verband met de communitiebezinning over de ambtstermijn van de abt werd de visitatie gedaan door V. Generaal (in juli). Mede dankzij deze visitatie zijn er belangrijke bedieningen veranderd. Er kwam een andere novicenmeester, het econoom kreeg een nieuwe cellier met als naaste medewerker een jonge boekhouder die zich al enige tijd aan het inwerken is (op de computer). In de keuken zwaait nu een andere hoofdkok de scepter en ook in het gastenhuis zal over enige weken de leiding aan een ander worden overgedragen. We proberen alles nog zoveel mogelijk zelf te doen, wat redelijk gaat, ook op het gebied van de ouderenzorg.

Een bijzonder aandachtspunt van het afgelopen jaar wat onze melkveehouderij. Aanvankelijk ging de gedachte sterk uit naar een nieuwe koestal met grote investeringen. Dus continuering van het bedrijf. Maar al pratende en overleggende kwamen we toen tot de overtuiging dat de huidige trend in deze branche van het boerenleven moeilijk aansluiting vindt bij het eenvoudige levensproject van monniken. In principie hebben we daarom besloten het bedrijf te stoppen en ons te gaan oriënteren op het op andere wijze productief maken van onze gronden. Tot deze besluitvorming speelde ook verschil van visie op de te volgen methode (ecologisch versus traditioneel) een rol.

Al met al maakt deze gang van zaken jonge krachten vrij om elders te worden ingezet.

Door goede informatie en steeds weer open overleg met elkaar hopen we voor de toekomst van de abdij een beleidslijn uit te stippelen waar jong en oud zich goed bij voelt.

Dahlem: Abtei Maria Frieden.

Door M. Gabriele Visser.

In het afgelopen jaar hadden wij drie sterfgevallen: Onze rector en twee zusters. Present zijn nu nog 27 zusters.

In september heeft een zuster haar tijdelijke professie gedaan. Wij hebben één à twee aspiranten in zicht.

Het ouder worden in de communiteit maakt zich sterk bemerkbaar. Meerdere zusters kunnen nog wel iets doen, maar geen volle dagtaak meer vervullen. Wij hebben hulp aangenomen voor in de keuken en voor schoonmaakwerk. Dit functioneert heel goed.

Wat betreft de blijvende vorming van de communiteit:

- Samen met Mariawald was er een seminar over Sint Bernardus. Dit seminar werd gehouden door Zr. Pia Schindele O. Cist. van *Lichtenthal*.
- Samen met het noviciaat van Mariawald was er een seminar over Dorotheus van Gaza. Dit seminar werd gehouden door Zr. Judith O.S.B.
- Prof. Vekeman gaf ons zes conferenties over de mystiek van Willem van St. Thierry.

Op 26 januari hebben wij , samen met *Mariawald*, de opening van het jubileumjaar gevierd. *Mariawald* was bijna voltallig bij ons. Ook de hulpbisschop van Aken hadden wij uitgenodigd.

Op 12 juni zullen wij nog een viering hebben met de omliggende kloosters van de commune observantie (O. Cist.). Wij hebben ook *Brialmont* (België) uitgenodigd. De viering zal plaats vinden in *Himmerod*.

Rondvraag en suggesties voor de volgende vergadering

De vergadering kwalitatief bekeken:

Deze vergadering werd door allen als positief beoordeeld. Ook de aanwezigheid van V. Generaal heeft men als zeer prettig ervaren. Niet alleen door zijn luisterend oor, maar ook door zijn opmerkingen en uitleg bij de verschillende onderdelen.

Toch werd door enkelen voorgesteld om de regionale vergadering kwalitatief te verbeteren door haar beter voor te bereiden. Hoe kan deze kwalitatieve verbetering gerealiseerd worden? Met name de volgende drie punten werden genoemd:

1. een voorbereiding *ook* in de afzonderlijke gemeenschappen. De realisering hiervan wordt overgelaten aan iedere afzonderlijke overste;
2. het is zinvol als de coördinatie-commissie van tevoren eens bij elkaar komt om, samen met de voorzitter, de volgende vergadering voor te bereiden. Tot nu toe was deze voorbereiding voornamelijk in handen van de voorzitter en bleef de rol van de coördinatie-commissie beperkt tot de vergadering zelf. Eventuele suggesties voor de volgende vergadering kunnen bij de voorzitter (= D. Korneel Vermeiren) ingeleverd worden;
3. het inbouwen van een *bezinnend* of *spiritueel* element tijdens de vergadering. De *Italiaanse* regionale vergadering werd hierbij als goed voorbeeld genoemd; haar verslagen getuigen hiervan.

Met name het nieuws uit de huizen van de regio en de bespreking hiervan werd en wordt altijd als zeer verrijkend ervaren. Deze bespreking omvat onder meer de volgende punten:

- een uitwisseling van ervaringen in eigen gemeenschap;
- het stellen van vragen over elkaars verslagen;
- het delen van elkaars zorgen door een aandachtig luisterend oor;
- het opdoen van ideeën voor b.v. de herinrichting, aanpassing en/of verbouwing van bestaande gebouwen s.q. ruimtes binnen het klooster.

Dit laatste punt is vooral van belang i.v.m. het steeds vaker terugkerende thema van de 'vergrijzing' en (daarmee samenhangend) het kleiner worden van de gemeenschappen in het merendeel van de huizen binnen ons taalgebied.

De vergadering kwantitatief bekeken:

Volgens sommigen mag de bespreking van het nieuws uit de huizen meer aandacht krijgen door hiervoor meer tijd uit te trekken. Hierdoor kan de eigen situatie dieper en fundamenteeler doordacht worden. Door tijdgebrek blijft het soms helaas bij het uitwisselen van informatie (de oppervlakte).

Men beseft echter dat voor de bespreking van dit nieuws uit de huizen, gezien de beschikbare tijd, niet veel meer tijd uitgetrokken *kan* worden. Op de regionale vergadering, die slechts eenmaal per jaar gedurende 2 á 3 dagen wordt gehouden, moeten ook nog ándere zaken geëvalueerd, besproken, geregeld en soms (voor een bepaalde datum) ‘afgehandeld’ worden.

In verband hiermee werd door sommigen opgemerkt dat er op de agenda voor deze vergadering *teveel* punten stonden; de agenda was overvol. Daardoor kregen sommige onderwerpen niet de tijd en aandacht die ze verdienden, werd de vergadering als té kort ervaren en kreeg de laatste ochtend een nogal hectisch karakter.

Besloten werd daarom het volgende:

1. om tijdens de volgende regionale vergadering de beschikbare tijd optimaler te benutten en de vergadering in principe niet *vóór* de middag te beëindigen - zoals nu het geval was - maar *in de lóóp van* de middag (uiterlijk *vóór* de Vespers).
2. bij het opstellen van de agende voor de volgende regionale vergadering het aantal agenda-punten te verminderen. Dit hangt natuurlijk samen met de omvang van de te bespreken afzonderlijke onderdelen.

Van iemand kwam het voorstel om de celleliers van alle huizen eens samen te laten komen. Dit naar aanleiding van (de bespreking van) het ontwerp-statuuut voor het beheer van de tijdelijke goederen. Zij zouden dan ervaringen kunnen uitwisselen. Er zijn immers soortgelijke bijeenkomsten voor andere bedieningen: denken we hierbij aan de jaarlijkse ‘cantorendag’ en de jaarlijkse ‘novicen-meesters-week’ (m/vr).

De bespreking van het ontwerp-statuuut voor het beheer van de tijdelijke goederen werd door velen als ‘zwaar’, ‘moeilijk’ en ‘taai’ beoordeeld (“een hele kluiif”). Het is niet gering om dit ontwerp-statuuut, dat door verschillende experts degelijk is voorbereid, binnen het tijdsbestek van één regionale vergadering, náást de andere agenda-punten, a.h.w. in korte tijd door te ploegen. Dat vraagt niet alleen veel tijd, maar ook veel achtergrondkennis. Wat dit laatste betreft was het goed dat V. Generaal dit keer óók aanwezig was om, waar nodig, deze achtergrondkennis te verschaffen.

Verder werd ook een vervolg op de bespreking van de mogelijkheid van ‘abten-niet-priester’ genoemd. Dit onderdeel van deze vergadering *kreeg* niet veel tijd, maar – blijkt uit ervaring – *vraagt wél* veel tijd.

INHOUDSOPGAVE

- Deelnemers: p.2
  - Opening van de vergadering: p.3
  - Het ontwerp-Statuut voor het beheer van de tijdelijke goederen:
    - Inleiding door D. Amandus Prick: p.4
    - Samenvatting van de gedachtenwisseling: p.9
    - Stemmingen: p.10
  - Stand van zaken wat betreft de "*Carta unanimitatis in diversitate*":
    - Door M. Trees Goetghebeur: p. 13
    - Nabespreking: p.14
  - Over de mogelijkheid van 'abt-niet-priester':
    - Inleiding door D. Romero Hakvoort: p.15
    - Nabespreking: p.16
    - De zin en de plaats van de dagelijkse eucharistie: p.17
    - Mogen ook niet-priesters preken?: p.18
    - Stemmingen: p.19
  - Over de Bernardusvertaling:
    - Inleiding door M. Benedict Thissen: p.20
    - Nabespreking: p.20
  - Wat betreft de voorbereidingen van de viering van 'Cîteaux 900':
    - Verslag van de werkzaamheden van de werkgroep ad hoc, door Br. Bernardus: p.21
    - Nabespreking: p.24
  - Verslag van de afzonderlijke huizen:
    - Achel/Sint Benedictus Abdij: p. 27
    - Berkel-Enschot (Tilburg)/Abdij O.L.Vr. van Koningshoeven: p.26
    - Berkel-Enschot/Abdij O.L.Vr. van Koningsoord: p.27
    - Bocholt/Priorij O.L.Vr. van Klarland: p.28
    - Brecht/Abdij O.L.Vr. van Nazareth: p.29
    - Diepenveen/Abdij O.L.Vr. van Sion: p.30
    - Echt/Abdij Lilbosch: p.31
    - Tegelen/Abdij O.L.Vr. Onbevlekt Ontvangen: p.32
    - Westmalle/Abdij O.L.Vr. van het Heilig Hart: p.33
    - Westvleteren/Sint-Sixtusabdij: p.34
    - Zundert/Abdij Maria Toevlucht: p.35
    - Dahlem/Abtei Maria Frieden: p.36
  - Rondvraag en suggesties voor de volgende vergadering: p.37
  - Inhoudsopgave: p.39
  - Slot: p.40.
-

VÓLGENDE REGIONALE VERGADERING

Plaats: Abdij O.L.Vr. van Koningshoeven te Berkel-Enschot (Tilburg)

Datum: 3 t/m 5 februari 1999.

DANKWOORD

M. Kirsten en de gemeenschap
van O.L.Vr. van Nazareth te Brecht
worden *hartelijk bedankt*
voor de goede ontvangst en het aangename verblijf.

Br. Titus Evers

Abdij O.L.Vr. van Sion
Vulikerweg 6
7431 PJ Diepenveen
Nederland

februari 1998